

Smotra Dalmatinska

Dodatak „Objavitelju Dalmatinskomu“

(La Rassegna Dalmata)

Cijena je na godinu „Objavitelju Dalmatinskomu“ i „Smotri Dalmatinskoj“ za Austro-Ugarsku Kr. 12.—; samom „Objavitelju Dalmatinskomu“ Kr. 6.—; samoj „Smotri Dalmatinskoj“ Kr. 8.—; Na polugodište i na tri mjeseca plaća se surazmerno. Pojedini brojevi stoe 10 para, a zastareni para 20.

Pitanja za predbrojbu, uz koja nema dotičnih svota, ne će se ni u kakav obzir uzeti; pitanja za uvrste, uz koja nema prilične preplate, biti će povraćena. — Preplate se šalju poštanskim naputnicama. — Rukopisi se ne vraćaju. — Neplaćena se pisma ne primaju. — Pisma i novce treba šiljati „Uredu Objavitelja Dalmatinskog u Zadar“.

IZLAZI SRIJEDOM I SUBOTOM

CAREVINSKO VIJEĆE.

Zastupnička Kuća.

U odboru za proračun. Ministarska kriza.

BEĆ, 20. Odbor za proračun nastavlja raspravljanje privremenog proračuna. Izvjestitelj Steinwender predlaže mjesto šestmješecnog, četvero-mješeci privremenog proračuna, zatim kreditno ovlaštenje do najviše 6 milijarda za vrijeme.

Ministar financija Spitzmüller kaže, da je pitanje o trajanju privremenog proračuna donekle i političko; prama njemu on sada ne može da zauzme konačno stajalište. Ministar se izjavljuje pod nekim uvjetima zadovoljan sa predloženim najvećim iznosom za kreditne operacije; ali opaža da dobitali od kreditnih operacija nema da služi samo za namirivanje vojničkih izdataka, nego i velikog broja ustanova za staranje. Što obilježje odmjerene najvećeg iznosa više je dakle u interesu pučanstva nego li vlade.

Za rasprave češki socijalni demokrat Tušar izjavljuje: Česi, osobito češki socijalni demokrati stoe bez pridržaja na zemljištu države; on je ovo očitovanje učinio još prije rata.

Naredna je sjednica sutra.

Ministar predsjednik Clam-Martinic dogovara se danas sa Poljacima, Južnim Slavenima, Rusinima, sa Unio Latina i Česima.

BEĆ, 21. Odbor za proračun nastavlja raspravu o privremenom proračunu.

Biankini traži, da se čevojećnje postupa sa političkim osugenicima, osobito s onim iz Dalmacije, Bosne i Hercegovine. Govornik prikazuje rezoluciju da se iznova otvore srednji zavodi i javni uredi u Kotoru, koji su za vrijeme rata bili zatvoreni; zatim rezoluciju o pribavljanju morske soli za konzerviranje ribe, o doznačivanju rekviriranih maslina, da se u Dalmaciji izostavi rekviriranje sijena i slame, da se povisi obrok kruha, da se obali cijena kruha, da se poboljšaju saobraćajne prilike, da se doznače predsjednici aprovizacije Dalmaciji. Na kraju izjavljuje: Južni slaveni će sve uložiti, da parlament bude sposoban za rad.

Pošto je istekao rok od tri dana, što ga je Kuća odredila odboru, pročelnik izjavljuje prema novom poslovniku, da prekida vijeće privremenog proračunu te da osnovu, a da se o njoj nije glasovalo, sprovođi Kuću, koja će sutra da zapodjene drugo čitanje o privremenom proračunu.

U ustavnom odboru.

BEĆ, 21. Odbor za ustav primio je osnovu o proglašenju zastupničkog mandata, sa tom preinakom, da mandati imaju trajati do 31 decembra 1918 mjesto do 17. jula 1918.

Ostavka austrijskog ministarstva.

BEĆ, 21. Kako se na večer u parlamentu saznalo, ministar predsjednik Clam Martinic zamolio je Cesara — buduć da se pokazala nemogućnost da se sada kabinet proširi primanjem zemljacičkih ministara — da primi ostavku svega kabinet i da drugoj ličnosti povjeri obrazovanje novog ministarstva.

Konferencija pročelnika parlam. stranaka.

BEĆ, 21. Današnja je konferencija pročelnika ugovorila, da se drugo čitanje privremenog proračuna otrsni u tri sjednice do ponedjeljka i da se dana 3. jula izvrše izbori u Delegacije.

UGARSKA-HRVATSKA.

U ugarskoj Zastupničkoj Kući.

BUDIMPEŠTA, 21. Ministar predsjednik Eszterházy objašnjava vladin program. On prvo svega konstatiše, da je nova izborna reforma osnovi i pravo nove vlade da postoji. Zatim naglašava nuždu dobrovornih ustanova, pak, upogled nagodbe s Austrijom, izjavljuje: Vlada prima ugovore što je prijašnja vlada sklopila sa austrijskom vladom; noj je namjera da pridrži novom parlamentu neka on otrsni nagodbu. Sto se tiče izvanjske politike ministar predsjednik Eszterházy izjavljuje, da je potpuno složan sa ministrom izvanjskih posala upogled vognjenje izvanjske politike. Nova vlada tvrdno ostaje pri savezu sa Njemačkom i pri savezima što su u ratu sklopjeni sa Turskom i Bugarskom. Ministar predsjednik ističe vrlo povoljnu vojenu situaciju, čija se neiskolebljiva snaga nedavno pokazala u uspješnom odbijanju talijanske ofenzive. I baš svijest naše snage dopušta nam, da sve jednako budemo spremni na mir, koji bi i po nas i po paše protivnike bio prihvativ i čestan.

Što se tiče izborne reforme, ministar predsjednik kaže, da on smatra, pošto budu otrese državne nužde, prvim zadatkom stvaranje izborne reforme kojom se izborni pravo ima toliko proširiti, da bude imati obzira na životne interese

ugarskoga naroda. Ministar se predsjednik nuda, da većina neće sprječavati rad na izbornoj reformi. Bude li prevare u tom nadanju, vlada bi bila primorana da se pozove na birače.

Graf Tisza izjavljuje, da bi veliku odgovornost na se naprili oni, koji bi za rata upleti zemlju u nove izbore. Upogled općeg vladinog programa on može samo reći, da je njegova stranka sporazuma sa obilježenim ciljevinom; on se pak nuda, da će s dobrim voljom uspijeti da se u interesu zemlje obezbrij koristan skupni rad i očuva red i mir.

Zast. Rakosi, stranka neovisnosti, izjavljuje, da će njegova stranka, jednakovo se držeći svojih načela, podupirati vladu, da se napokon dogje do općeg, jednakog prava glasa.

Zast. grof Pejacevich izjavljuje: Budući da je ministar predsjednik počinio vrlo važan državno pravni gravamen na štetu hrvatskog naroda, imenovavši čovjeka, koji nije Hrvat, za hrvatskog ministra, da Hrvatska ne može da dočeka novu vladu sa punim pouzdanjem; ali izjava ministra predsjednika, da će u najkratčem vrijeme predložiti da bude imenovan Hrvat na čelu hrvatskog ministarstva, opravdava u Hrvata nadu, da će se skoro doći do sporazuma sa zajedničkom vladom.

Graf Andrássy izjavljuje da će njegova stranka podupirati vladu. On odobrava veliki vladin socijalni program i program njen u pitanju o nagodbi. Sto se tiče izbornog prava, kaže da je njegova stranka sklona poći dalje nego u prošlo vrijeme; mora se sve učiniti, da ovo vrlo važno pitanje bude konačno otršeno. Pozivlje sve stranke Kuće, da ne sprečavaju rad oko izbornoj reformi.

Rasprrava se prekida. Nastaviće se sutra. Ministar financija prikazuje privremeni proračun za šest mjeseci.

U ugarskoj Velikaškoj Kući.

BUDIMPEŠTA, 22. Velikaška Kuća. Ministar predsjednik predaje predsjedniku po godinama barunu Fridrihu Harkányju kraljsko ručno pismo, kojim je grof Andrija Hadik-Barkóczy imenovan za predsjednika a kurijalni predsjednik Antun Günther i barun Andrija Kemény za potpredsjednike.

Ministar predsjednik čini istu programatsku izjavu koju je učinio u Zastupničkoj Kući. Grof Aladar Székényi kaže da je uverjen, da će najveći dio naroda podupirati vladu. On ne nazire u općem izbornom pravu nikakve opasnosti za supremaciju Ugarske.

Grčko istočni rumunjski biskup Christea izjavljuje, da će svi patrioti Rumunji ići na ruku vlasti u izvedenju izbornoj reforme.

Graf Gedeon Ráday nazire u naumljenoj reformi veliku opasnost.

Graf Ivan Hádik izražuje puno pouzdanje u vlastu.

Graf Josip Széchenyi želi, da se na nadležnom mjestu prosjeduje radi protuugarskih izjava u austrijskom parlamentu.

Biskup grof Mailáth veseli se i ima pouzdanje u vlastin program.

Kuća prima na znanje razlaganja ministra predsjednika. Sjednica se zatvara; naredna je u ponedjeljak.

RAT.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

Izvještaji austr. ugarskog i njemačkog glavnog stana od 20. i 21. juna nalaze se u „Objavitelju Dalmatinskomu“.

Rat po zraku i po moru.

BERLIN, 20. (Wolff-Bureau). Dana 19. juna njemački su hidroplani obasuli hincima na flandrijskoj obali tri neprijateljske letjelice.

Sjeverno od Dunkerque potopljene je engleski torpedni motorni čamac; posada mu je zarobljena.

Njemačka podmornica bombardovala Bengazi.

BERLIN, 22. Dana 30. maja njemačka je podmornica tukla sa 40 granata talijansku tvrđavu Bengazi na sjevernoj afričkoj obali. Na prvom redu stalno se tuci lučke naprave i radiotelegrafska stanica, i to sa vidljivim uspjehom. Još dugo vrijeme iz bombardovanja opažao se u gradu jak požar.

Rat s Italijom.

S talijanske bojne fronte.

Javljaju iz Zuricha: Mir, koji je zavladao na talijanskoj fronti, smatra se ovdje znakom, da se je na veliko zasnovana deseta talijanska ofenziva završila. Ni u jednoj od dosadašnjih ofenzivnih bitaka nije Italija nagomilala toliku silu ljudi i ratnog materijala, kao u ovim posljednjim bojevima, ali nijedna od svih dosadašnjih ofenziva nije bila tako porazna, za Italiju kao ova. Broj mrtvih, ra-

njenih i zarobljenih Talijanaca bijaše oblo 300.000 ljudi, a to je gotovo trećina snage, koju je Italija ovaj put poslala u boji. Najosjetljiviji je za talijansku vojsku svakako izvanredno veliki broj mrtvih i ranjenih časnika, koji se ne može tako brzo namiriti, pa će nestala časnika biti od velike važnosti i teških posljedica za buduće bojeve. Prema ovajdješnjem obavijestima doprema Cadorna iz najudaljenijih posada sve raspolaže pričuve, da ispunjavaju i učiniće sposobne za boju. Ovdješnji vojnički krugovi mniju, da su pričuve Italije veoma iscrpljene, pa da će biti vrlo teško namiriti teške gubitke. Prema svemu tome može se zaključiti, da će unatoč žestokom pritisku Engleske i Francuske, Italija jedva biti u stanju, da počne ljetnu ofenzivu prije više sedmica.

Pobunila se talijanska brigada.

Iz Kölna sejavlja: Prema vijestima Köln. Ztg. talijanska se je brigada Sassari pobunila usred teških bojeva na visoravni. Sedam Općina, pa nije bježela izvesti određeni juriš. Major Marchese dao je, po već prije izdanom Cadorninom nalogu, ustrijeliti četvoricu kolovogja pobune u svojoj brigadi. Na to je pukovnički pobočnik ubio majora, koga su ovači pružili.

Bugarski ministar predsjednik u Beču.

BEĆ, 20. Bugarski ministar predsjednik Radovslav primljen je na podne od Cesara i Cesarice u Luxemburgu u audienciju, zatim bi pozvan na ručak, na kojem su bili i bugarski poslanik Tošev sa gospodom poslanstvom, ministar izvanjskih posala grof Cernin i dvorski dostojanstvenici.

Grčki kralj Konstantin u Švajcarskoj.

LUGANO, 20. Švajcarska telegrafska agencija: za jednog koncerta na Piazza della Reforma neki su inozranci izvijđali kralja Konstantina: došlo je počće do nasilja. Kralj se htio povući u svoj hotel, ali su se manifestanti dali za njim u potjeru, te se morao zakloniti u kafanu, odakle je pak pod vjorničkom zaštitom prispolio u hotel. Vodi se istražava. Jedan je Talijanac zatvoren; jedna je žena pozvana na policiju, jer da je možebit učestvovala u nasilju na Kralja. Tessinko pučanstvo nije sudjelovalo; ono ne odobrava događaj.

BERN, 22. Grčki je Kralj stigao s obitelji u Thusis. Narod je Kralja najsređnije dočekao.

REVOLUCIJA U RUSIJI.

Javljaju iz Stockholm-a: Prema vijestima „Af-tenbladet“ ostavila je zadnjih dana neobično mnogo engleskih žena i djece Rusiju, te pošlo u inozemstvo, a to se sve dovodi u savez sa skorim obiljnijim događajima u Rusiji.

Stockholms Dagbladed“ priopćuje izvještaj, prema kome je u Rusiji na vidiku druga strašna revolucija, koja da će se svršiti s propašću Rusije. Situacija da je beznadna, provizorna vlada da sebi ne može pomoći. Vojnička preduzeća prava su pošast. Skupoča živeža je velika. Litra mlijeka stoji jedan do dva rubala. Broj nezaposlenih radnika u Petrogradu nadmašuje 40.000, te postaje sve većim. Svi su siti rata. Unatoč svim naporima ratoborne stranke otklanja radničko i vojničko vijeće rusku ofenzivu. Nijedan Rus ne vjeruje više, da bi se rat mogao dobiti. Raspolaženje proti Engleskoj danonice raste. Pouzdan list sam je video demonstacionu povorku, u kojoj se je među ostalim nosila zastava s natpisom: Dolje s Engleskom! Kerenski je bio vrlo popularan, ali danas je radom skrenut. Kad je nedavno govorio u pučkoj skupštini, onesvijestio se. Puk zahtijeva sada kruha i mir.

Ruske povrede međunarodnog prava u ratu s austro-ugarskom Monarhijom.

(Iz zbirke izdane od c. i k. Ministarstva izvanjskih posala).

(Nastavak).

XIV.

Graf Thurn c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove.

Sjedište c. i kr. vojnog vrhovnog zapovjedništva, 6. decembra 1915.

C. i kr. vojno vrhovno zapovjedništvo dostavilo mi je ova dva priložena zapisnika, koji su bili sastavljeni s jednim časnikom i osam vojnika došlih iz ruskog ratnog sužanjstva kao invalidi u zamjenju, te se nanovo izjavljaju o nečovječnom postupanju s našim zarobljenicima u Rusiji.

Prilog 1.

Zapisnik, sastavljen sa c. i kr. poručnikom Rikardom Bernkopom, od polj. lov. bat. br. 27, 4 kump.

Bio sam ranjen 7. septembra 1914 kod Uhnowa a 11. septembra zarobljen u poljskoj bolnici Uhnow. Došao sam preko Žolkiewa (dvije sedmice), Kiewa (dvije sedmice), Moskve (četiri dana) u Niži Nowgorod, a otroke nakon 3 mjeseca u Tschitiju, gdje sam ostao 2 mjeseca i napokon u Tschitiju, gdje je proborav 3 mjeseca u zarobljeničkom taboru. Odabre sam bio izmijenjen. Postupak je bio surov, hrana slabla. Tu je zaglavilo mnogo ljudi radi prenosnih bolesti.

6. s pješakom Kochne Franom, pješ. puk. br. 47, 7 kump.

Bio sam ranjen 26. avgusta 1914 u istočnoj Galiciji, a 28. avgusta zarobljen. Ostao sam u Bialy Kamieniu 5 dana, u Žłoczowu jedan mjesec, u Wolocyskom 5 dana, u Śmerinkom 6 dana, u Kiewu jedan mjesec, u Moskvi osam dana, u Nižem Nowgorodu preko dva mjeseca i u Kamešlovu dva mjeseca. Do moje sam izmijene bila u zarobljeničkom taboru u Tschiti. Najgore je bilo u Nižem Nowgorodu. U Tschiti je hrana bila vrlo slaba. U jutro i u veče davala se u zadnje vrijeme samo vruća voda; krub je unutra bio priješan. Na podne bi 220 ljudi skupa dobilo dvaput sedmično 20 kg. mesa. Inače samo smrđebla riba juha. Drismoka u zadnje vrijeme nije uopće bilo. Ruski mi saniteti oduzeše 27 kruna, još sat, lanac i inače moj posjed. Dosljede nego sam bio ranjen zadobih još ubod bajonetom.

7. pješakom Bodis Josipom, od pješ. puk. br. 19, 6. kump.

Bio sam ranjen i zarobljen 25. oktobra pred Ivangorodom, ostadoh 4 sedmice u Moskvi i u Nižem Nowgorodu do 14. maja 1915. Ostalo sam vrijeme proveo u zarobljeničkom taboru Krasnojarskom. U tom je zarobljeničkom taboru bilo strašno. Dobivamo vrlo rijetko mesa i tada smrđećeg. Mnogo je ljudi (zimi oko 2000) poginulo na tifusu od gladi. Artiljerijski major von Hellen, koji se veoma za nas zauzimao, davao nam je mjesečno po jedan rubalj. Gosp. major bio je od Rusa često zatvoren. Ko je prezivio Krasnojarsk, može se smatrati sretnim. Kad me zarobiše jedan me ruski pješak oplijeni.

8. pješakom Pisch Pavlom, od dom. puk. br. 31, 12. kump.

Bio sam ranjen i zaslužen pred Ivangorodom 24. oktobra. Optremiš me najprije u Gomel, gdje sam ostao pet sedmica, tada u Orel do 29. maja, zatim u zarobljenički tabor u Krasnojarskom, gdje sam ostao do izmijene. U zarobljeničkom je taboru bilo vrlo zlo, tu zaglavni vrlo mnogo vojnika. Našim časnicima dugujemo radi mnogih dobročinstava, jer su nastojali da nas svakako pomognu. Ruski me saniteti oplijeniše već na bojnom polju. U Krasnojarskom se mnogo za nas brinuo major von Hellen, a radi toga ga Rusi češće zatvorile.

XV.

Graf Thurn c. i kr. Ministarstvu za izvanjske poslove.

Sjedište c. i kr. vojnog vrhovnog zapovjedništva,

10 decembra 1915.

Čast mi je dostaviti u prijevodu ovaj prijevod potajno poslogat dopisa dneva . . . u . . . poručnika . . . u ruskom ratnom sužanstvu, pješ. puk. br. . . , a odnosi se na postupak s ratnim zarobljenicima u Rusiji.

Prilog.

Službeni prijevod iz . . .

Sada mi pal uspije, da javim istinu vijest. Mi smo zatvoreni u jednoj kozačkoj vojarni. Stroga na nas pazi kozačka straža. 4 m visoka ograda sa žicom. Svi se pokušaju bijega izjavljajući unatoč svakoj lukavosti i preprednosti. Danomice mogu po dva ići pod jakom stražom u selo, udaljeno 3 km, da stogod kupe. Postupak je surov, kao s kažnjenicima.

Pod izlikom, da smo mi dali Kinezima značke sa svjetlom, nahrapiši ovih dana dva časnika i 30 Kozačka u našu vojarnu; svakoga na koga bi se namjerili, izbili bi ili tukli pljoštimice sa bljom. Novine se ne smiju čitati. Ovdje je 8000 momaka. Nije moguće s njima se sastati. Cijeli dan moraju raditi; ali ne mogu odoljeti ogromnom radu. Dred malo vremena javi jedan podčasnici istupivši iz reda pred pulkovnikom, da je rad vrlo naporan. Pulkovnik ga iz ljutine ubode u lice olovkom, koju je držao u ruci. Ogorčena je moguć kamenjem istukla gragjanske davaće rada. Češće se događaja, da na strazu navale zarobljenici, koje bičuju, a tome je posljedica stroga kazna. Hrana je kukavna, a ipak je u zadnje vrijeme smanjena na polovicu. Novaca uopće ne primaju. Hodaju u trjaljama; na po goli, bez obuće, bos i rade najteže radnje za velike zime. U lazaretu je obično 300 do 400 bolesnika; lejkarija ima vrlo malo; mi potpomažemo naše lejčenike novcem. Do sada je umrlo 500 do 600 ljudi. Tjelesa mrtvih se kupe po 5 do 8 postavljaju u zajednički grob, bez odijela, lijesa i obreda. Bili bismo već učinili kraj ovom strašnom životu, da nas nije odvratile misao, da moramo ovako kukavno završiti život daleko od domovine! Osveta, koja mora jednom nadoći, pruža nam nade! Mrcrave, mrcrave naše. Boje se kukavci zime, jer osjećaju, da će ih mnogo kukavno propasti. Učitelji — jednogodišnji dobrovoljci poučavaju momčad, a mi ih pomazemo. Skrovito pomognemo sad jednomete, sad drugome, ali nas stolica ne možemo da uspješno pomognemo 8000. Mi primamo 1. i 15. po 14 rubalja, ali koliko ih je, koji već i mnogo

mjeseca ne primiše ništa. Danas je 14. a ovog mjeseca još ne dobismo ništa. Moja bi želja bila, da sam barem poginuo.

Naši Dopisi

Trogir, 18. juna.

(Pučka kuhinja.) Kad je zadnji put bio ovdje preuzvši gosp. Namjesnik, potakao je misao o osnutku pučke kuhinje u ovom gradu, i u tu svrhu običao izdašnu pripomoć. Odmah se obrazovalo odbor gospojia i gospode i dao se sretno i pospiesno na rad. Kuhinja se otvorila 10. o. m. i razdijelila na sjednicama 30 objeda; slijedećeg dana 50, a danas 60 školskih djeci i odraslim. Ovaj prvi uspjeh zahvaliti je g. načelniku Madirazzi, koji je poklonio obiljeti milodar, a za njim općina, crkva i pučka blagajna i dr. Lica u odboru jamči nam, da će ova providicijalna ustanova blagovorno djelovati, blažeć ljute nevolje groznog ratnog bića. — Pod vodstvom g.e. Brigide Madirazzija odbor je sastavljen od gospojia: Baranović Slavke, Madirazza Ernestine i Sentinella Kate, a u odboru su gospoda: nač. Madirazza, kao predsjednik, opat Sentinella i upravitelj prehrane V. Gattin kao predsjednici. Ostali su članovi iz reda činovnika, vojnici, lejčenici, lejkarnik, učitelj, trgovaca i ost. Tajnikom-blagajnikom je učitelj P. Grego, koji rukovodi cijeli posao, a pothvalnim se marom zaužinju i sestrice «Malog Isusa», koje u svom zavabišnom zavodu vrše i s puč, kuhinjom svoju samaritansku misiju na opće zadovoljstvo.

Očekujući objećanu pomoć c. k. vlade, osvjeđeni smo, da će ova spasonosna akcija postepeno napredovati. A veleuđinski pokretčima, saradnicima i doprinoscima od Boga plata, od naroda harnost i blagoslov utješenih bijednika.

Sinoć je ovađašnja vojnička posada priredila uspjelu zavabu na korist pučke kuhinje, na čemu će potpomoženi siromas vječitu harnost gojiti gnatpor. pl. Cambiju, načel. vit. Madirazzi i stražmaru nadučitelju Dorbiću.

DALMATINSKE VIJESTI

Ratna odlikovanja.

Djegovo se c. i k. Apostolsko Veličanstvo pre-milostivo udostojilo podjeliti u priznanje izvrsnog i požrtvovnog službovanja u ratu: viteški krst reda Franje Josipa s ratnom dekoracijom c. k. puč. ust. puk. lejčeniku Dr. Vlastimiru Rojeviću, zapovjedniku bolnice austrijskog crvenog krsta u Nišu; u priznanje hrabre držanja pređe neprijateljem vojnički krst za zasluge trećeg razreda s ratnom dekoracijom i mačevima prič. natpor. Adolfu Linku, od 22. pješ. puk.

Nj. Kr. Vis. Princ René od Parme.

Nakon malo dana povratne se je u Dubrovniku sa dopusta iz Beča Nj. Kr. Visočanstvo Prince René Bourbon od Parma, brat Djezina Veličanstva Cesare i Kraljice naše Zite.

Za prehranjuvanje naroda.

Ured za pučku prehranu u Beču stavio je na raspolaženje Namjesništvu za manje imućne slojeve u Dalmaciji 100.000 komada konserve od graška i 100.000 komada konserve od kave.

Imenovanja.

Ministarstvo trgovine imenovalo je nadoficijalima poštanske oficijale: Viktoru Braida u Zadru, Ernestu Nutrizio u Splitu, Ivana Mršulja u Kotoru, Mihovila Dalla Costa u Sinju, Antunu Matosiću u Splitu, Đidiću Mondini u Zadru, Nikolu Šoloviću u Splitu, Virginiju Businello u Zadru, Josipa Milosevića u Kotoru i Andriju Gregoriću u Dubrovniku.

Ministarstvo trgovine imenovalo je oficijalima poštanske pomoćnike: Antunu Mazzanovichu, Eugenu pl. Chmielewskog, Gastonu Brandiele u Splitu i Ivana Bijeliću u Dubrovniku.

Sakupljanje rublja, svite i sukna.

Općina zadarska razaslala je ovaj poziv: «Gragjani! Pomoći ratni uređi koji su pod pokroviteljstvom N. V. Cesarice Zite zamislili su rublje dan, za koji je ovje ustanovljena srijeda 27. tekm. m.

Tog će dana učenici srednjih zavoda pohoditi izjutra sve stanove da sabiraju platnenih i vunenih pređema ili otpadaka te vrste.

Gragjani! Prinosite dakle domoljubno svrši pređema gorinaznačenih vrsta, koji su vam suvišni; u neštašici drugega, barem rublje, a pripravite sve čisto i pakovanu za pređaju.

Zadar, 21. juna 1917. — Općinski upravitelj.

Tragedija u Kveretaru.*

19. VI. 1867.

Prof. W. baron Ljubibratić.

Bijaše god. 1859. Pred čarobnim Lokrumom, tim draguljem između Dalmatinskih otoka, stajao je usidrena ratna laga Triton. Nesretnim se slučajem upali barutana lagje koja prsne u vazduh i raspršile se, a sva momčad, do jednoga mornara, nagle svoj grob u hladnijem valovima mora. Tom prigodom dođe nadvojvoda Maksimilijan u Dubrovnik, posjeti Lokrum, te ga, začaran i zanesen njegovom krasnom prirodom, kupi u Mihi Tomaševiću, da za sebe i svoju mlađu suprugu, prelijepu Karlotu, sagradi na njemu vilinske dvore. U tome zakutku, u tihom miru, daleko od svijeta i političkih tranzacija, običavaše nadvojvoda sa svojom suprugom sprovoditi svake godine nekoliko mjeseca. Ali ta sreća ne potraja dugo. Sjena prijestolja, sjaj kruna iznami nađevođu iz svoje samoće, da u dalekom Meksiku postavi na svoju glavu znak carske vlasti, da utemelji novu dinastiju. Ali, kako se prevario! Carska se kruna pretvorila na njegovoj glavi u trnovu krunu, a prijestolje buđe njegov grob.

U južnom kraju sjeverne Amerike, između 15° i 32° sjeverne širine, prostire se, sezuci od jednoga

* Uprav se 19. o. m. navršilo pedeset godina, da je nadvojvoda Maksimilijan bio smaknut u Queretaru; pedeset je godina prošlo od dana, kad je ubojito lane prekinulo nit onog plemenitog života, puna djelatnosti i rada.

Oceana do drugoga, visoka ravan Meksika, tri puta veća nego Austro-Ugarska monarhija. Tropsko sunce svojim žarkim zrakama čini od cijelog toga velikog kraja čudnu i bijunu vegetaciju.* Kulturalni ratno indijskog rođa, čija kultura ima dosta sličnosti s onom staroga Egipta, bijaše onđe, već nekoliko stoljeća prije nego je nego Evropljanima stupila na novi svijet, polozio temelj silnjo moćnoj državi. Bijaše XVI. stoljeća, kad Fernando Cortez poruši ovo indijsko carstvo, te cijelu zemlju izruči vlasti svojega suverenskoga gospodara, Karla I. od Španije. Cortez postupao pri tome tako okrutno, nečovječno, brutalno, da nije moguće inače nego rječu razbojni prevesti počasni naslov Conquistadores, pridođan njemu i njegovima.

Ironicna su riječi talijanskoga pjesnika Parini, ali oni je ljuta, krvava, jer nam najbolje osvijetljuje mnijenje cijelog ondašnjega društva, kojemu u pogledu vlastite koristi ništa ne bijaše svedo.

* Tu su, okrom američkog bora, cempresa i hrasta, bez hlađe sume gorušasnjih juka sa kitama svojih llijana, a na jukama hilandiske, nametnice, sa krasnim cvjećem i razni anasni. Gđe nema vode ni zemlje, podiži se i pružaju se razne agave zubastog i debelog lišća sa cvjetnim metlicama, koje ozivaju pustoš. Tu je i agava, koja dava žestoko piće, nađeno pulku; tu su bodljikavici kaktusi sa hlađenim voćem i raznovrsnih formi i opuncije, na kojim živi crvica za purpuru. Tu su golemi kurukuzi puni šećera i gojni, kao nuti u svom prvom zaviciju, a od brašna njihovog zrnja prave Meksikanke, a proklamacijom Augustina Iturbides-a biće Novi Spanija proglašena slobodnim neodvisnim Meksikom.

Premještaji.

Namjesnik dalmatinski je premještio kotarskog povjerenika Matavulja na kotarsko poglavarstvo u Šibeniku, a namj. koncepciju Petra Mikelića na kotarsko poglavarstvo u Sinju.

Raccolta di oggetti di tela e lana.

Il Comune di Zara pubblica il seguente appello: «Cittadini! Dagli uffici di soccorso di guerra, che stanno sotto il protettorato di S. M. l'Imperatrice Zita, è stata ideata la giornata del fazzoletto per la quale qui si è fissato il giorno di mercole 27 corr.

Nella mattina di tal giorno gli scolari degli istituti medici si recheranno in tutte le case, a raccogliere oggetti di lino e di lana o ritagli di questi oggetti. Cittadini! Approntate dunque e suddetti oggetti, di cui potete disporre, puliti ed impacciati, ed offrite alla raccolta patriottica, in mancanza di altro, almeno un fazzoletto!

Zara, 21 giugno 1917. — Il gerente comunale».

Izložba Marka Rašice u Zagrebu.

U Zagrebu je 16. o. m. u «Umjetničkom salonu» (llica 54) otvorena izložba, što je Dubrovčanin, akademski slikar, a sađa jednogodišnji dobrovoljac Marko Rašić, priređio u korist «Hrvatskog Zitindoma». Izložitelj je — pišu «Narodne Novine» — već od prije poznat našoj javnosti, a sađašnjom je svojom izložbom prikazao sve karakteristike svoga shvaćanja boje, forme i tehnikе. Ima svega preko sto radova u mirnim ploham, u Segantinijevu ma-niri, imitaciji mozaika, te refleksijama na bizantski stil. Shvaćanje mu je osebujno, stilizacija individualizirana. Motive bira iz mitosa, biblije, srednjovjekovnih religioznih zgoda i savremenog života. Sve su svemu osebujni individualitet, sam o sebi. Ne reprezentira nikiju školu, nikog majstora. U svim je slikama svoj.

All'i. r. Ginnasio superiore di Zara.

L'esame d'ammissione al primo corso presso l'i. r. Ginnasio superiore in Zara avrà luogo il giorno 28 giugno alle ore 9 a. m.

Esami di ammissione all'i. r. scuola reale superiore di Zara.

Gli esami d'ammissione al primo corso della scuola reale superiore avranno luogo il giorno 28 giugno (giovedì) alle ore 9 a. m.

Trgovačka i obrtnička komora u Zadru

javlja, da je ratno ministarstvo izdalo nove odredbe glede putovanja u Rumunjsku.

Ko želi potanje poznavati te propise nek se obrati na Komoru.

Slučaj crnih boginja.

Pišu nam iz Dubrovnika 19. o. m.

Po brzojavi, prisjedjelo je da se ratno ministarstvo izdalo nove odredbe glede putovanja u Rumunjsku.

Koželi potanje poznavati te propise nek se obrati na Komoru.

Suša i bura.

Pišu nam iz Dubrovnika 16. o. m.

Suša, osušila je skoro sve, a nemila bura opala je i ono malo, što bi nevoljni narod u večer i po noći polijevao! N

ena kraj, dio je Brkić, istoga dana se povratio doznao, da suj u koju je kaže se oštete je odnio 3. jašmaka, uje, 1 rubac Vrkića kog i suapsili su u sasliju našli u našli 0 kil. brašna u kr. 1253.20 Novigradu smatrali da stalo drugo moći ušuljao te joj pođino porice ačin. Suđski a kragje, te Raspravi javnim tuži- r Ivić, bra- lnu stranku, orgina.

prošlu su rasak. Pri- rese su se tukova brda bila u nce zasjalo- jskog stru- užani pohi- stvari. Do- gođilo. Ve- cji, po cesti zgranjivala- vi je zađah

(iz Po- skom spre- uče osobe, ino na većer novima. Ra- Kako nam ne može bi u kri, ču ili ciga- vati, uslijed je isti čas kocki na pa- ko zapoma- le. Nu već nad krom svim drvom u mornara i se dvojici mogu oklo- luženike i čekog uređa a licu mje- segla punu broda, za nastradali i u pomoć.

komačima više mesta je Angelo odina. Ra- u, zove se prenesen

n. Do koji je strana razrušena.

a kruna. brovoljni

kr. 200 — Katalinić lini-Bettiza 20 — Maria 20 — nma 10 — Okružna i sin 100 Sufi — 50 — Bon- Ivanica 20 — ppe 10 — siculin A. 5

čitana dne sve zlo- arđ oslo- va odluči- se u tome a je jedne avine Itur- spomenute andilli, bi u Tada se dini stra- řih mesta, uslijed tih

Sjevernoj najlepši- i-Meksiko. ovnike, te a najgoru- ikama za- snovu, da vrom špa- a neredu kolotinu džavniku e nazvaše, a, daleko Ovi na- liberalnim

Hvar: Baylon Apollonia 10 — Monastero delle Benedettine 22.
Korčula: Cassa di mutuo credito pel distretto di Curzola 50.
Bogomolje: Vidović Niko župnik 10 — Štam-buk Franjka nadučiteljica 9.
Bol: Marangunčić Z. 5.
Seget: Brajević Vinko svećenik 10.
Opuzen: Oman Duje 25 — Oman Antonija rogi. Sternić de Valerociata 25.
Zadar: Škrvce Karmela 20.
Ukupno sa pregašnjim popisom kr. 141.461:—

„Za Boga i za Cara.“

Akcija grofice Ter. Thun-Thun za dalmatinske invalide. 51. popis prinos.

100 K.: Dr. Frano grof Thun-Hohenstein Arbanasi (s prvim prinosom 700 K.);

25 K.: Općina Novi kod Trogira;

po 5 K.: Jos. Karađođe nađuč. Šibenik, Biskup Andrija Karlin Trst Lt. Mate Klarić nar. zast. Brat, Dr. Friedr. von Kenner Beč, Kanonik Karl Kauser Ostrog, Gräfin Dora Kottulinskog Kogl. Gräfin Franz Kinsky Orl. Kostelet, Gräfin Marie Kinsky Beč, Ernest Klinger Beč, Dr. Heinr. Ritt. von Kamler c.k.d.v. Trst, Kolonj Kranitz Vesprim, Haupt-Audi. Dr. Fr. Kresnik Šibenik. E. Kavayser Beč, Ernest Krausz Beč, Don Iv. Lubin kanon. župn. Stafilić, Janko Lucijanović načeln. Lastovo, Miho Luketa nađuč. Lastovo, Gräfin Leđebur-Montenuovo Beč, Gräfin Lambrecht-Schwarzenberg Ottenstein, Dr. Jarosl. Prinz Lobkowicz Krimice, Janko von Leard Rijeka, Karl Lemerz Beč, Prof. Dr. Wilh. Latzko Beč, Wilh. Lakenbacher Beč, Don Pet. Luković Sutomore, Karl Graf Lanckoronski Beč, Franz Lehar komponist Beč.

S prijašnjim popisima ukupno kr. 39.124.81.

Za Crveni Križ.

Dr Inat Katalinić c. k. zemaljski savjetnik da počasti uspomenu blagopokojne gosp. Jele Dworski kr. 3.

Za udovice i siročad palih dalmatinskih ratnika.

Zemaljski poglavac Gorice i Gradiške d.r. Vjekoslav Faiduti, dostavio je gosp. Namjesniku krune 12.222 kao trećinu čistog prihoda koncerta „Adria“ prirjenjeno u Beču 17. travnja, koje je bio namijenjen udovicama i siročadi ratnika iz Dalmacije.

Associazione di soccorso d'impiegati dello Stato della Dalmazia.

A favore del fondo intangibile «Sussidi ad orfani di soci», sono pervenute le seguenti obblazioni:

Per onorare la memoria della def. sig.a Maria ved. Jurčev, dai sigri Simeone de Benedetti cor. 2, S. E. Luigi de Benedetti cor. 5, Maria ved. de Bajazetov nata degli Alberti cor. 2.

Per onorare la memoria della def. sig. Eugenio Dorchich, da S. E. il sig. L. de Benedetti cor. 5.

Per onorare la memoria della def. sig. Vivante Dettoni, dai sigri Adolfo Namer cor. 1, Giuseppe Berčić cor. 2.

Per onorare la memoria della def. sig. Pietro Wranitzky, dai sigri Sebastiano Costiera cor. 1, Antonio Less cor. 1, fam. Kalašić cor. 4.

Per onorare la memoria della def. sig. Pietro Candias, dal sig. Stjepo Messmer cor. 1.

Per onorare la memoria della def. sig. Anka Oštrić, dai sigri Simeone de Benedetti cor. 2, sorelle Rossini cor. 2.

Per onorare la memoria della def. sig. Vincenzo Hrusch, dai sigri Giorgio Bajazetov cor. 1, fam. Maria ved. Noncovich cor. 1, Stjepo e Janosné Messmer cor. 1.

Per onorare la memoria della def. sig. Adele Petz, dai sigri Antonio Less cor. 1, Giuseppe Berčić cor. 2, Maria ved. Guglielmi cor. 1, Vincenzo e Carolina Maglizza cor. 4, famiglie Knežević e Rumel cor. 4.

Per onorare la memoria della def. sig. Adele Itala Galasso, dai sigri Adolfo Namer cor. 1, Riccardo Lazzarini cor. 1, Marietta Merlo cor. 1.

Per onorare la memoria della def. sig. Antonio Tramontana, dalla famiglia Pavich cor. 1.

Per onorare la memoria della def. sig. Paterio Benić, dalla famiglia Less cor. 1, Messmer cor. 1.

Per onorare la memoria della def. sig. Francesco Savo, dal sig. Giorgio Katalinić cor. 2,

Per onorare la memoria della def. sig. Manfredo Cattic, dai sigri Pere Novaselić cor. 1, Giorgio Bajazetov 1, D-r Ignazio Katalinić 2.

Per onorare la memoria della def. sig. Agnese Boschi, dai sigri Giuseppina Pastrovic cent. 50, Giovanni Zurich 50.

Per onorare la memoria della def. sig. Malvina ved. Demichelis, dai sigri Brizio Rovaro Brizzi cor. 2, Marietta Merlo 3, fam. Radonich 1.50.

reformama, te se stoga i nazvao Liberalci. Pošto ni jedna ni druga stranka ne htjeće da popusti od svojih nazora, plane opet građanski rat, koji se održi godine 1860. bitkom kod Calpulapam, u kojoj održaće pobjedu liberalci. Vojne imperialista mora- doše zapustiti domovinu, da potraže učišće u Evropi, a ovdjjetnik Benito Juarez, glava liberalaca, bi izabran predsjednikom republike i kao takav kogjer priznat ožastupnika stranih velikih vlasti.

Ovdjetnik Dr. Benito Juarez bježe potomak indijskih roditelja niskoga staleža. Ustajnost, odlučnost, željena volja pomogne mu da se od jedno- stavnoga pastira popoe do naj viših časti u državi.

Tijekom već spomenutih građanskih ratova bi izvršena u Meksiku silesija svakovrsnih nasilja na stranim podanicima zemlje, a osobito Englezima, Španjolcima i Francuzima — nasilja, koja se u svakoj periodi nutarnjih nereda i prevrata kušaju opravdati političkom nuždom. Zastupnici se spome- nutih vlasti potužile s ovih nasilja, ali Juarezova vlast, mješte da uvaži tužbe, da na koji god način dogje u susret traženoj zadovoljstvini, izjaviti ne samo da ne može dati nikakve zadovoljstvije, već da za dvije godine ima obustavili isplaćivanje dugova i zahtjevane naknade, jer da se nalazi u teškim novčanim neprilikama. Na to odgovoriše one tri vlasti osobitom notom. 17. jula 1861. bježe Juarez potpisao dekret, kojim se obustavlja isplaćivanje du- gova i naknade Engleskoj, Španjolskoj i Franceskoj,

Nove knjige.
Primili smo sa zahvalnošću:
Prof. Dr. B. Cvjetković: «Uvod u povijest Dubrovačke republike». Posvećeno presv. biskupu d.r Josipu Marčeliću. Dubrovnik, 1917. Cijena 3 kr.
— P. P. K. Biskup d.r Juraj Carić (prigodom pedesetogodišnjice rođenja) sa slikom. Preštampano iz «Naše Misli». Vlastita naklada. Tiskara «Bosanske Pošte» u Sarajevu. 1917.

Prenosne bolesti u Dalmaciji.
Drijavljeni slučajevi prenosnih bolesti u sedmici od 3. lipnja 1917. do 9. lipnja 1917.

Bolest	Dol. kotar	Općina	Broj oboljelih	umrlih
Difterija	Imotski	Imotski	—	1
"	Hvar	Bogomolje	—	1
Srdobolja	Imotski	Jelsa	1	—
Trbušni tif.	Šibenik	Šibenik	1	—
"	Hvar	Vis	1	—
Trahom	Kotor	Kotor	3*	—
Ukočenost sje (epid.)	Zadar	Zadar	3	—
	Hvar	Starigrad	—	—
	Šibenik	Šibenik	1	—

* Ondose se na vojničke osobe.

RAZLIČITE VIJESTI

Zaruke Nadvojvođe Maksa sa princesom Hohenlohe.

S privolom Njegova Veličanstva, Njegova c. i kr. Višost nadvojvođa Makso zaruci se s drugom kćerkom prvoga dvorskoga vrhovnoga mestrina princa Konrada Hohenlohe-Schillingsfürsta, princesom Franciskom, koja po svome porijetku uživa prava članova nekadašnjih mediatiziranih porodica.

Telegrami Uredništva.

Telegraphen-Korrespondenz-Bureau.

CAREVINSKO VIJEĆE.

Zastupnička Kuća.

Pismo ministra predsjednika grofa Clam-Martinica predsjednikom Komore. Ostavka svega Kabinet. Kuća odgođena do 26. o. m.

BEČ, 22. Na početku sjednice predsjednik je pročitao, u prisustvu svega kabinta, pismo što mu je upravo ministar predsjednik, grof Clam-Martinic, u kojem piše:

Kako je poznato, moja je namjera bila da preustrojim kabinet na širokoj podlozi. Ova mi se modalnost činila da je jedini sigurni put, da se ne samo zajamči parlamentarno otršvanje najprečih predmeta nego da se dogri do učvršćenja prilikom unutrašnje politike, bez kojega ne mogu da zamislim zamašno i uspješno djelovanje carevinskoga vijeća u jesenskom zasjedanju.

Tokom svojih pregovora sa političkim strankama uvidio sam, da bi se djelomičnim preustrojenjem doista mogla postići većina za najpreči zadatke, ali da su izgledi za postizanje prije spomenutih opsežnijih ciljeva barem sumnji.

Buduć da po tome ne mogu računati na jedno rješenje, koje bi po meni odgovaralo državnim interesima i pravim interesima parlamenta, to sam se odlučio, da Njegovu Veličanstvu predložim, neka bi izvolilo primiti već prikazanu ostavku svega kabinta, te čekam da prijedlog bude odobren.

Zatim se Kuća odgođila do 26. juna.

Česar prihvatio ostavku ministarstva.

BEČ, 23. «Wiener Zeitung» objavljuje ovo ručno pismo:

Dragi grofe Clam-Martinicu!

Odzavljivo se Vašoj molbi, dozvoljujem milostivo ostavku mog austrijskog ukupnog ministarstva i načelom Vama i članovima dosadašnjeg kabinta, da dalje redovno, do obrazovanja novog ministarstva.

Laxenburg, 22. juna 1917.

Karlo s. r.

Clam-Martinic s. r.

RAT.

Izveštaji austrijsko-ugarskog glavnog stana.

BEČ, 22. Službeno se javlja:

«22. juna 1917.»

Istočno bojište:

U Galiciji traje dalje povećana djelatnost vatrom.

U ostalom stanju nije se nigdje izmijenilo.

Doglavica generalnog štaba.

Izveštaji njemačkog velikog glavnog stana.

BERLIN, 22. Wolff Bureau javlja:

Veliki glavni stan 22. juna 1917:

Zapadno bojište:

Vojna skupina nasljednika prijestola Ruprecht:

Engleski zagoni sjevero-zapadno od Warne-

tona i istočno od Houplinessa bježu odbijeni. En-

gleski napad na jugo-zapadu od Lensa propade

uz jakе gubitke.

Vojna skupina njemačkog nasljednika prije-

stola:

Kod Vauxillon, u četverokratnoj navalni, pri-

premljenoj jakom vatrom, na izgubljenu poziciju.

Francuzi potinju naše čete, zetje od jednog dijela op-

kopa sjevero-istočno od Vauxillon. Napadi predu-

zeti više na jugu propadoši se jakim gubicima.

U zapadnoj Champagni Francuzi prodriješe na

sedlu istočno od Mont Cornilleta u naše linije.

Drotunapadi sprječiše da se taj uspjeh proširi. Na

Mont Poehl, jugo-istočno od Moronvilliersa, nje-

mačke čete

